

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

NÁLEZ

Ústavného súdu Slovenskej republiky

V mene Slovenskej republiky

III. ÚS 60/00-36

Ústavný súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu Ľubomíra Dobríka a členov Eduarda Báránaya a Juraja Babjaka (sudca spravodajca) na neverejnom zasadnutí konanom dňa 21. decembra 2000 prejednal podnet na začatie konania I. M., bytom P., toho času vo väzbe v L., zastúpeného advokátom JUDr. P. Sch., Advokátska kancelária, B., vo veci porušenia základného práva podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky v konaní Okresného súdu v Prievidzi vedenom pod sp. zn. 3 T 29/98 a takto

r o z h o d o l :

Základné právo I. M. na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky Okresným súdom v Prievidzi vo veci vedenej pod sp. zn. 3 T 29/98 **n e b o l o** porušené.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Podnetom z 2. júna 2000, doplneným dňa 20. júla 2000, sa na Ústavný súd Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) obrátil prostredníctvom svojho

právneho zástupcu I. M. (ďalej len „navrhovateľ“). Požiadal ho, aby po začatí konania o porušení práva navrhovateľa garantovaného mu čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) uznesením rozhodol, že doterajší postup Okresného súdu v Prievidzi (ďalej len „okresný súd“) vo veci 3 T 29/98 je porušením ústavného práva navrhovateľa na prerokovanie veci súdom bez zbytočných prietáhov po začatí trestného stíhania.

Okresnému súdu predovšetkým vyčíta, že prvý termín hlavného pojednávania vytýčil po viacerých urgenciách až na 28. január 1999. Toto pojednávanie však nebolo organizačne zabezpečené a okresný súd ho po vylúčení verejnosti bez akéhokoľvek úkonu odročil na neurčito (hoci bol prítomný navrhovateľ a niektorí svedkovia). Ďalší termín pojednávania doposiaľ vytýčený nebol, hoci na prietahy v konaní okresného súdu sa dňa 19. marca 1999 sťažoval priamo aj ministromi spravodlivosti.

Pri doplnení podnetu dňa 20. júla 2000 navrhovateľ poukázal o. i. na 25 -mesačnú nečinnosť okresného súdu (od rozhodnutia Krajského súdu v Trenčíne dňa 11. júna 1998 do 3. mája 1999 takmer 11 mesiacov a od 3. mája 1999 do 20. júla 2000 viac ako 14 mesiacov), ktorú nemožno ospravedlniť ani tým, že zákonná sudkyňa vo veci nie je trestnou sudkyňou, ale vybavuje inú súdnu agendu.

Navrhovateľ k podnetu pripojil viaceré prílohy, napr. súdne rozhodnutia zo spisu, žiadosť o odstránenie prietáhov v konaní z 19. marca 1999 a listiny s ňou súvisiace. Ústavný súd podnet prijal na ďalšie konanie uznesením sp. zn. III. ÚS 60/00 zo 7. septembra 2000.

Okresný súd sa k podnetu vyjadril listom predsedníčky, ktorá je zároveň zákonnou sudkyňou vo veci 3 T 29/98, 13. októbra 2000 a pripojil k nemu aj viaceré prílohy (uznesenia o vznesení obvinenia navrhovateľovi v iných trestných veciach, ako aj uznesenie o vznesení obvinenia jeho právneho zástupcu). Ústavnému súdu tiež zaslal na nahliadnutie na obmedzenú dobu (10 až 15 pracovných dní) spisový materiál v označenej trestnej veci.

Okresný súd uvádza najskôr chronologický postup jednotlivých úkonov vo veci. Ďalej namieta, že navrhovateľ nevyčerpal všetky právne prostriedky nápravy pri ochrane práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy, pretože jeho podanie z 19. marca 1999 nemožno považovať za sťažnosť voči priet'ahom v konaní (právny zástupca navyiac ani nereagoval na výzvu predsedníčky okresného súdu, či je podanie potrebné považovať za sťažnosť alebo urgenciu vytýčenia nového termínu hlavného pojednávania). Po vecnej stránke okresný súd zdôrazňuje predovšetkým, že: navrhovateľ nepodal odpor proti trestnému rozkazu z 3. apríla 1998; hlavné pojednávanie dňa 28. januára 1999 sa nekonalo nie pre zlé organizačné zabezpečenie zo strany súdu, ale pre neúčast' viacerých predvolaných svedkov a zlyhanie spolupráce s policajnými orgánmi pri zabezpečovaní a predvedení utajených svedkov; termín ďalšieho hlavného pojednávania (26. apríla 1999) musel byť zrušený, lebo sudca, ktorý vzal medzičasom navrhovateľa do väzby v inej trestnej veci, neudelil súhlas na jeho eskortu na toto pojednávanie; celý spis bol v dôsledku žiadosti predložený Okresnému úradu vyšetrovania Policajného zboru SR Trnava od 17. apríla 2000 do 4. októbra 2000 (v inej trestnej veci navrhovateľa a jeho právneho zástupcu).

Pretože ako navrhovateľ, tak aj okresný súd súhlasili podľa ustanovenia § 30 ods. 2 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) s upustením od verejného ústneho pojednávania a podľa ústavného súdu tiež nemožno od tohto pojednávania očakávať ďalšie objasnenie veci (vzhľadom na podklady už obsiahnuté v podnete a jeho prílohách, vyjadreniach okresného súdu a jeho prílohách, v spise 3 T 29/98 a tiež aj s poukazom na oznámenie riaditeľa Krajského úradu vyšetrovania Policajného zboru v Trenčíne z 30. 11. 2000), bolo rozhodnuté na neverejnom zasadnutí, kde ústavný súd dospel k nasledovným skutkovým a právnym záverom.

II.

Procesnú námietku okresného súdu, že navrhovateľ nevyčerpal pred obrátením sa na ústavný súd dostupný mu právny prostriedok nápravy - sťažnosť na prietahy v konaní, treba považovať za neopodstatnenú. Ústavný súd napokon už v uznesení o prijatí podnetu na ďalšie konanie túto podmienku jeho prijateľnosti považoval za splnenú.

Právny zástupca navrhovateľa adresoval dňa 19. marca 1999 ministromi spravodlivosti a predsedníčke okresného súdu podanie označené ako žiadosť o odstránenie prietahov v konaní, kde ich na záver v mene navrhovateľa prosí o odstránenie zbytočných prietahov v konaní a jeho prednostné vyriešenie. V podaní kritizoval najmä hlavné pojednávanie dňa 28. januára 1999 (rad svedkov nebol vôbec predvolaných, pojednávanie bolo odročené bez vypočutia obvineného a prítomných svedkov) a skutočnosť, že vo veci ešte nebol určený ďalší termín pojednávania.

Ministerstvo spravodlivosti SR podanie listom zo 14. apríla 1999 (číslo: 2657/99-54/124) postúpilo predsedníčke okresného súdu na vybavenie na základe ustanovenia § 15 ods. 2 písm. c) zákona č. 80/1992 Zb. o sídlach a obvodoch súdov Slovenskej republiky, štátnej správe súdov, vybavovaní sťažností a o voľbách prísediacich v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o štátnej správe súdov“). Podľa tohto ustanovenia právomocou predsedu okresného súdu je vybavovať sťažnosti.

Z obsahu podania právneho zástupcu navrhovateľa z 19. marca 1999, ako aj z listu ministerstva spravodlivosti zo 14. apríla 1999 je evidentné, že ide o sťažnosť na prietahy v konaní okresného súdu podľa ustanovenia § 17 ods. 1 zákona o štátnej správe súdov (pozri napr. I. ÚS 47/96 a II. ÚS 22/96). Nebolo chybou navrhovateľa a ani jeho právneho zástupcu, že okresný súd podanie takto nekvalifikoval a nepostúpil podľa § 19 na vybavenie podľa ustanovenia § 23 predsedovi príslušného krajského súdu (lebo sťažnosť smerovala proti predsedníčke okresného súdu).

III.

Z podkladov zadovážených najmä zo spisového materiálu vo veci navrhovateľa 3 T 29/98 vyplývajú nasledovné dôležité skutočnosti.

Spis obsahuje tri zväzky. Prvé dva sa týkajú prípravného konania a tretí súdneho konania na okresnom súde.

1. Súdne konanie začalo obžalobou Okresnej prokuratúry v Prievidzi (ďalej len „okresná prokuratúra“) z 23. januára 1998, ktorá bola podaná na navrhovateľa (v tom čase vo väzbe) pre skutky právne kvalifikované ako trestné činy vydierania a nedovoleného ozbrojovania podľa § 235 ods. 1 a § 185 ods. 2 písm. b) Trestného zákona. Táto bola na okresný súd doručená dňa 27. januára 1998, odkedy je vec vedená pod sp. zn 3 T 29/98 (č. l. 602 – 611).

2. Po vyjadrení sudcov okresného súdu k otázke zaujatosti vo veci je spis dňa 2. februára 1998 zaslaný Krajskému súdu v Trenčíne (ďalej len „krajský súd“) s návrhom na ich vylúčenie z vykonávania úkonov trestného konania a pridelenie veci inému súdu (č. l. 618).

3. Krajský súd rozhodol o tomto návrhu uznesením sp. zn. 3 Nt 2/98 z 10. marca 1998 (č. l. 620 - 621). Vylúčil troch sudcov z trestného oddelenia okresného súdu vrátane zákonnej sudkyne, ktorej vec pripadla podľa rozvrhu práce. Vec však okresnému súdu neodňal, keďže u ďalších sudcov neboli zistené podmienky pre ich vylúčenie a títo ich napokon ani nevzniesli.

4. Po vrátení spisu na okresný súd dňa 30. marca 1998, opatrením predsedníčky súdu z 3. apríla 1998 bolo rozhodnuté, že vzhľadom na vylúčenie vo veci sudcov vybavujúcich trestnú agendu, konať a rozhodovať ako zákonná sudkyňa bude ona. Ešte v ten istý deň vydala ako samosudkyňa aj trestný rozkaz (č. l. 653). Navrhovateľ bol uznaný za vinného podľa obžaloby, za čo mu bol uložený podľa § 185 ods. 2

s použitím ustanovenia § 35 ods. 1 Trestného zákona úhrnný nepodmienečný trest odňatia slobody vo výmere 10 mesiacov, so zaradením pre výkon trestu do prvej nápravno-výchovnej skupiny (nesprávne použitý § 39a ods. 2 písm. b) Trestného zákona).

5. Dňa 14. apríla 1998 bola okresnému súdu Ministerstvom spravodlivosti SR postúpená žiadosť navrhovateľa o prepustenie z väzby na slobodu z 9. marca 1998. V ten istý deň okresný súd obdržal aj odpor okresnej prokuratúry proti trestnému rozkazu z 3. apríla 1998. Podľa ustanovenia § 314g ods. 3 vtedy platného a účinného Trestného poriadku, ak proti trestnému rozkazu podala oprávnená osoba v lehote odpor, trestný rozkaz sa ruší a samosudca nariadi vo veci hlavné pojednávanie.

6. Okresný súd uznesením zo 17. apríla 1998 zamietol postúpenú žiadosť navrhovateľa o prepustenie z väzby na slobodu. Z toho istého dňa je datovaná aj žiadosť samosudkyne, adresovaná Najvyššiemu súdu Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“), o odňatie tejto veci navrhovateľa podľa ustanovenia § 25 Trestného poriadku a jej prikázanie Okresnému súdu v Dunajskej Strede (za účelom vykonania spoločného konania), na ktorom bola vedená iná vec navrhovateľa pod sp. zn. 2 T 18/97 (pre skutok právne kvalifikovaný ako trestný čin nedovoleného ozbrojovania podľa § 185 ods. 2 písm. b) Trestného zákona).

7. Dňa 27. apríla 1998 je okresnému súdu doručená sťažnosť navrhovateľa proti poslednému rozhodnutiu o väzbe a jeho plnomocenstvo pre ďalšieho advokáta JUDr. P. Sch. (jedného zvoleného obhajcu už dovtedy mal, keďže išlo aj o prípad nutnej obhajoby).

8. Okresný súd dňa 4. mája 1998 predkladá najvyššiemu súdu žiadosť samosudkyne zo 17. apríla 1998 spolu so spisom. Najvyšší súd o nej rozhoduje uznesením sp. zn. Ndt 64/98 zo 7. mája 1998 (č. l. 681) tak, že vec navrhovateľa okresnému súdu neodníma.

9. Po vrátení spisu na okresný súd dňa 22. mája 1998, tento ho v označený deň zasiela krajskému súdu na rozhodnutie o sťažnosti navrhovateľa proti rozhodnutiu o väzbe zo 17. apríla 1998. Krajský súd rozhodol o tejto sťažnosti uznesením sp. zn. 3 To 103/98 z 11. júna 1998 (zrušením napadnutého uznesenia a prepustením navrhovateľa na slobodu) a spis vrátil okresnému súdu 10. augusta 1998.

10. Dňa 26. novembra 1998 samosudkyňa cestou vlastnej trestnej kancelárie zisťuje, či je na okresnom súde skončená iná trestná vec, ktorá bola odstúpená Okresným súdom v Dunajskej Strede a žiada pripojiť spis (č. l. 718). Ešte v ten istý deň príslušná pracovníčka v úradnom zázname uvádza (č. l. 720), že spis 1 T 190/98 bol z dôvodu odvolania prokurátora 24. septembra 1998 zaslaný na krajský súd a doposiaľ sa nevrátil (navrhovateľ bol odsúdený k peňažnému trestu 15 000,- Sk, eventuálne k náhradnému trestu odňatia slobody v trvaní 10 mesiacov dňa 29. júla 1998).

11. Samosudkyňa určuje dňa 7. januára 1999 prvý termín hlavného pojednávania na deň 28. januára 1999. Hlavné pojednávanie bolo odročené na neurčito, keďže z predvolaných osôb sa naň okrem navrhovateľa dostavili len dvaja svedkovia (č. l. 731 - 732). Odročenie hlavného pojednávania navrhla obžaloba aj obhajoba, pričom prítomní boli obaja obhajovia navrhovateľa.

12. Dňa 7. apríla 1999 určuje samosudkyňa ďalší termín hlavného pojednávania na 26. apríla 1999. V spise sa nachádza prípis samosudkyne z 21. 4. 1999 adresovaný okresnej prokuratúre, že tento termín sa ruší (č. l. 736).

13. Dňa 22. apríla 1999 samosudkyňa žiada Okresný súd v Trenčíne, či by bol udelený súhlas na predvedenie navrhovateľa a jeho vypočutie na hlavnom pojednávaní alebo verejnom zasadnutí (č. l. 738). Sudkyňa tohto okresného súdu listom z 27. 4. 1999 oznamuje, že neudeluje súhlas k predvedeniu navrhovateľa (č. l. 743).

14. Samosudkyňa 2. septembra 1999 zisťuje prípisom u Krajskej prokuratúry v Trenčíne, či by bol udelený súhlas k predvedeniu a vypočutiu navrhovateľa na hlavnom pojednávaní (č. l. 744). V odpovedi, ktorá došla okresnému súdu 14. 9. 1999, dožiadaný orgán súhlasí s udelením súhlasu k vykonaniu procesných úkonov s navrhovateľom, pričom o súhlas treba požiadať v intenciách zákona s náležitosťami.

15. Samosudkyňa dňa 6. októbra 1999 žiada Krajský úrad vyšetrovania Policajného zboru SR v Trenčíne, aby jej oznámil, kedy bude pravdepodobne v ich trestnej veci vedenej pod ČVS: KÚV-40/10-99 podaný na navrhovateľa návrh na podanie obžaloby (č. l. 749). Tento jej odpovedá bez konkrétnych údajov dňa 18. 10. 1999 (č. l. 750). Samosudkyňa ho opätovne žiada 14. 12. 1999, či vo veci vedenej pod KÚV-16/10-99 nebol podaný návrh na podanie obžaloby (č. l. 751). Odpoveď z 29.12. 1999 je opäť neurčitá (č. l. 752).

16. Dňa 7. apríla 2000 žiada samosudkyňa Okresný úrad vyšetrovania Policajného zboru SR v Trnave o oznámenie, či bol na obhajcu navrhovateľa vo veci vedenej pod ČVS: OÚV-415/TT-99 podaný návrh na podanie obžaloby, resp. kedy sa tak stane (č. l. 754). Ten v odpovedi zo 14. 4. 2000 predpokladá skončenie vyšetrovania do konca júla 2000 (č. l. 756).

17. Dňa 17. 4. 2000 však prostredníctvom svojho vyšetrovateľa žiada okresný súd o zapožičanie spisu 3 T 29/98 (č. l. 755). Spis mu je zapožičaný ešte v tento deň a okresnému súdu vrátený až na jeho žiadosť z 2. 10. 2000, dňa 4. 10. 2000.

18. Pokyn súdnej kancelárii od samosudkyne na zaslanie spisu ústavnému súdu bol daný 13. 10. 2000 (č. l. 759), pričom tento bol ústavnému súdu doručený 17. 10. 2000, spolu s vyjadrením k podnetu. Po nahliadnutí do spisu a vykonaní potrebných úkonov, ho ústavný súd vrátil okresnému súdu 6. 11. 2000 s tým, aby bol informovaný o ďalšom postupe vo veci. Do dňa rozhodnutia týmto nálezom však od okresného súdu žiadne novšie správy neobdržal.

IV.

Navrhovateľ namieta porušenie práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy, pokiaľ ide o to, že „Každý má právo, aby sa jeho vec verejne prerokovala bez zbytočných prietáhov ...“. Toto právo súvisí s právom na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy, podľa ktorého „Každý sa môže domáhať zákonom ustanoveným postupom svojho práva na nezávislom súde ...“.

U každej osoby trestne stíhanej, na ktorú už bola podaná obžaloba, ide podľa čl. 46 ods. 1 ústavy o právo, aby o oprávnenosti tejto obžaloby rozhodol nezávislý a nestranný súd a podľa čl. 48 ods. 2 ústavy o právo, aby sa táto obžaloba (jeho vec) verejne prerokovala bez zbytočných prietáhov.

Realizácii označeného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy napomáhajú viaceré ustanovenia Trestného poriadku. Podľa ustanovenia § 181 ods. 2 citovaného zákona po podaní obžaloby súd rozhoduje samostatne všetky otázky súvisiace s ďalším konaním a je povinný – nevyčkávajúc na ďalšie návrhy – urobiť všetky rozhodnutia a opatrenia, ktoré sú potrebné na vybavenie obžaloby, na skončenie veci a na výkon súdneho rozhodnutia. Podľa ustanovenia § 2 ods. 4 musia orgány činné v trestnom konaní vrátane súdu trestné veci prejednávať čo najrýchlejšie a dôsledne zachovávať občianske práva zaručené ústavou. Postup a rýchlosť konania súdu musia samozrejme vychádzať z účelu Trestného poriadku podľa ustanovenia § 1 ods. 1 a byť v súlade so základnými zásadami trestného konania vrátane náležitého zistenia skutkového stavu veci a voľného hodnotenia dôkazov podľa ustanovenia § 2 ods. 5, resp. 6.

Ústavný súd vo svojej doterajšej judikatúre týkajúcej sa netrestnej oblasti už viackrát vyslovil, že účelom práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov je odstránenie stavu právnej neistoty, v ktorej sa nachádza osoba domáhajúca sa rozhodnutia štátneho orgánu. Samotným prerokovaním veci na štátnom orgáne sa právna neistota osoby neodstráni. Až právoplatným rozhodnutím sa vytvára právna istota. Preto pre splnenie ústavného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy nestačí, aby štátny

orgán vec prerokoval. Ústavné právo na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov sa splní až právoplatným rozhodnutím štátneho orgánu, na ktorom sa osoba domáha odstránenia právnej neistoty ohľadne svojich práv (napr. I. ÚS 47/96, II. ÚS 22/96, II. ÚS 48/96, I. ÚS 55/97, I. ÚS 92/97 a I. ÚS 10/98).

V trestnom konaní o obžalobe je situácia sčasti odlišná v tom, že na súd ako štátny orgán, sa s návrhom na rozhodnutie obracia vždy iný štátny orgán, prokurátor. Podľa ustanovenia § 180 ods. 1 Trestného poriadku, trestné stíhanie pred súdom sa koná len na podklade obžaloby, ktorú podáva a pred súdom zastupuje prokurátor. Z hľadiska čl. 48 ods. 2 ústavy možno potom povedať, že účelom práva na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov je odstránenie stavu právnej neistoty osoby, na ktorú bola podaná obžaloba. Táto má spravidla záujem, aby na ňu obžaloba na súd podaná nebola a keď už k tomu dôjde, tak potom chce, aby konanie končiacie právoplatným súdnym rozhodnutím buď potvrdilo prezumpciu jej nevinu (oslobodenie spod obžaloby) alebo v opačnom prípade bolo pre ňu čo najpriateľnejšie. S takýmto záujmom by právo na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov malo byť v súlade, hoci nemožno vylúčiť ani ich rozpor (napr. obžalovaný sa podieľa úmyselne na preťahovaní súdneho konania, aby mu vypršala zákonná lehota väzby, očakáva priaznivejšiu zmenu právnej úpravy, zoslabenie dôkaznej sily usvedčujúcich dôkazov a pod.). V druhom prípade by sa však logicky obžalovaný nemohol úspešne domáhať ústavnej ochrany svojho práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy.

Konanie na okresnom súde začalo podaním obžaloby dňa 27. 1. 1998 a do dnešného dňa trvá takmer dva roky a jedenásť mesiacov, pričom ešte ani nebolo začaté vykonávanie dôkazov na hlavnom pojednávaní. Táto doba ide prevažne na vrub okresného súdu, až na menšie výnimky (predloženie spisu krajskému súdu, najvyššiemu súdu a ústavnému súdu, pozri časť tohto nálezu č. III./2, 4, 8, 9, 18).

Primeranosť doterajšej dĺžky konania sa posudzuje podľa troch základných kritérií: zložitost' veci (vrátane povahy veci), správanie sa účastníka konania a postup súdu, proti ktorému podnet smeruje.

Na navrhovateľa bola podaná obžaloba pre skutky právne kvalifikované ako spolupáchateľstvo k trestnému činu vydierania a trestný čin nedovoleného ozbrojovania podľa ustanovenia § 235 ods. 1 a § 9 ods. 2 Trestného zákona, resp. ustanovenia § 185 ods. 2 písm. b) Trestného zákona, ktorých sa mal podľa výroku obžaloby dopustiť tak, že:

1. v presne nezistenom období od februára 1997 do júla 1997 spoločným konaním z doposiaľ nezistenými páchatelmi hrozbou násilia a hrozbou ujmy na majetku nútili majiteľov reštauračných zariadení v meste P. uzatvoriť dohodu o ochrane s Civilno-bezpečnostnou službou Security 3 a hoci podmienky dohody o ochrane neplnili, opakovane do 20. dňa každého mesiaca vymáhali od majiteľov reštauračných zariadení 10.000,- Sk, ktoré peniaze si ponechali pre vlastnú potrebu,
2. od presne nezisteného času do 23.15 hodiny dňa 13. 6. 1997 bez povolenia vyrobil nástražný výbušný systém so zdrojom a elektrickou rozbuškou s 5,037 kg vojenskej plastickej trhaviny SEMTEX 10 a priemyslovej plastickej trhaviny DANUBIT GEOFEX 2, ktorý bol nájdený v osobnom motorovom vozidle zn. AUDI 1,8 D v garáži rodinného domu v B.

Ako z výroku obžaloby, tak aj z jej odôvodnenia vyplýva, že ide o pomerne dôkazne zložitú vec, najmä s poukazom na kontradiktórnu dôkaznú situáciu (navrhovateľ trestnú činnosť popiera), 8 utajených svedkov, celkove 41 svedkov, ktorých navrhuje prokurátor vypočúť na hlavnom pojednávaní a rozsah spisového materiálu (viac ako 600 strán).

Z hľadiska správania sa účastníka konania (v tomto prípade navrhovateľa, prípadne jeho právneho zástupcu) a postupu súdu, proti ktorému podnet smeruje, majú význam ďalšie trestné stíhania proti navrhovateľovi a jeho právnym zástupcom.

Ústavný súd má k dispozícii nasledovné uznesenia o vznesení obvinenia:

č. 1) Uznesenie Krajského úradu vyšetrovania Policajného zboru v Trenčíne (ďalej len „krajský úrad vyšetrovania“) sp. zn. ČVS: KÚV-16/10-99 zo 7. 4. 1999.

Ide o vznesenie obvinenia podľa ustanovenia § 160 ods. 1 Trestného poriadku navrhovateľovi a ďalším trom osobám pre skutky v dvoch bodoch, právne kvalifikované ako trestné činy vydierania podľa ustanovenia § 235 ods. 1, ods. 2 písm. a), ods. 3 písm. b), resp. ustanovenia § 235 ods. 1, ods. 2 písm. b), ods. 3 písm. b) Trestného zákona, ktorých sa mali dopustiť v mesiacoch apríl až máj 1996 a januári 1999.

č. 2) Uznesenie krajského úradu vyšetrovania sp. zn. ČVS: KÚV-40/10-99 z 25. 8. 1999 o vznesení obvinenia podľa ustanovenia § 160 ods. 1, ods. 4 Trestného poriadku v troch bodoch proti navrhovateľovi a ďalším trom osobám pre skutky právne kvalifikované ako trestný čin vydierania podľa ustanovenia § 235 ods. 1, ods. 2 písm. a), b), c) Trestného zákona, ktorého sa mali dopustiť 28. 1. 1997, 18. 2. 1997 a v mesiaci jún 1997.

č. 3) Uznesenie krajského úradu vyšetrovania sp. zn. ČVS: KÚV-16/10-99 z 21. 9. 1999 o spojení predošlých vecí na spoločné konanie pod spoločnou sp. zn. ČVS: KUV-16/10-99.

č. 4) Uznesenie Okresného úradu vyšetrovania Policajného zboru v Trnave (ďalej len „okresný úrad vyšetrovania“) sp. zn. ČVS: OÚV-415/TT-99 z 9. 9. 1999 o vznesení obvinenia podľa § 160 ods. 1 Trestného poriadku proti dvom obhajcom navrhovateľa (vrátane advokáta zastupujúceho navrhovateľa v konaní pred ústavným súdom) pre dva skutky právne kvalifikované ako trestný čin marenia výkonu úradného rozhodnutia podľa ustanovenia § 171 ods. 1 písm. e) Trestného zákona.

Podľa výroku uznesenia mali obhajcovia v dobe od 31. 7. 1997 do 11. 6. 1998 a od 10. 4. 1999 do 25. 8. 1999 počas výkonu väzby navrhovateľa vynášať a vnášať tzv. „motáky“ medzi navrhovateľom a inou osobou, ktoré obsahovali rôzne pokyny

pre svedkov a iné osoby (obhajcovia vykonávali v tejto veci väzbu, do ktorej boli vzatí dňa 13. 9. 1999).

č. 5) Uznesenie krajského úradu vyšetrovania sp. zn. ČVS: KÚV-16/10-99 z 27. 9. 1999 podľa ustanovenia § 160 ods. 1, ods. 4 Trestného poriadku o vznesení obvinenia navrhovateľovi pre dva skutky právne kvalifikované ako vyššie označený trestný čin, ktorého sa mal dopustiť počas väzby zabezpečením vynášania a vnášania motákov cez svojich obhajcov.

č. 6) Uznesenie krajského úradu vyšetrovania sp. zn. ČVS: KÚV-16/10-99 z 29. 3. 2000 o začatí trestného stíhania podľa ustanovenia § 160 ods. 1 Trestného poriadku a vznesení obvinenia podľa ustanovenia § 163 ods. 1, ods. 3 Trestného poriadku navrhovateľovi a ďalším piatim osobám pre skutok právne kvalifikovaný ako trestný čin vydierania podľa ustanovenia § 235 ods. 1, ods. 2 písm. a), ods. 3 písm. b) Trestného zákona, ktorého sa mali dopustiť dňa 4. 5. 1997.

č. 7) Uznesenie krajského úradu vyšetrovania sp. zn. ČVS: KÚV-76/10-1998 z 2. 5. 2000 o vznesení obvinenia podľa ustanovenia § 163 ods. 1 Trestného poriadku proti šiestim osobám (vrátane navrhovateľa) pre skutok právne kvalifikovaný ako trestné činy lúpeže a nedovoleného ozbrojovania podľa ustanovenia § 234 ods. 1, ods. 2 písm. a), b), ods. 3 a ustanovenia § 185 ods. 1, ods. 2 písm. a), ods. 4 Trestného zákona, ktorý mali spáchať v decembri 1998.

Z prehľadu postupu okresného súdu vo veci vedenej pod sp. zn. 3 T 29/98 (časť III. body 1 až 18) vyplýva, že až na vydanie trestného rozkazu dňa 3. 4. 1998, tento súd v roku 1998 v merite veci nekonal z procesných dôvodov.

Najskôr predkladal vec na rozhodnutie krajskému súdu (o zaujatosti sudcov a sťažnosti navrhovateľa proti zamietavému uzneseniu o žiadosti o prepustenie na slobodu) a najvyššiemu súdu (o odňatí veci a jej prikázaní inému súdu). Po vrátení spisu z krajského súdu dňa 10. 8. 1998, v novembri zisťoval stav konania v inej

trestnej veci navrhovateľa vedenej na okresnom súde pod sp. zn. 1 T 190/98, pretože jej právoplatné ukončenie bolo v prípade odsúdenia významné z hľadiska ukladania súhrnného trestu podľa ustanovenia § 35 ods. 2 Trestného zákona (podmienky pre spojenie oboch vecí na spoločné konanie podľa ustanovenia § 23 ods. 3 Trestného poriadku zrejme neboli dané).

V roku 1999 okresný súd tiež v merite veci nekonal z procesných dôvodov.

Hlavné pojednávanie dňa 28. 1. 1999 bolo odročené, pretože z predvolaných osôb sa dostavil len navrhovateľ a dvaja svedkovia. Hlavné pojednávanie určené dňa 7. 4. 1999 na 26. 4. 1999 muselo byť tiež odročené, keďže v súvislosti s uznesením č. 1 bol navrhovateľ dňa 8. 4. 1999 vzatý do väzby Okresným súdom v Trenčíne, ktorý nedal súhlas na jeho eskortu na hlavné pojednávanie. Z jeho prípisu z 27. 4. 1999 tiež vyplýva, že ho neudelí ani v blízkej budúcnosti. Až v liste Krajskej prokuratúry v Trenčíne z 10. 9. 1999, ktorý okresný súd obdržal 14. 9. 1999, je udelený súhlas tohto orgánu k vykonaniu procesných úkonov s navrhovateľom v inej jeho trestnej veci.

Tu treba ale upozorniť, že dňa 25. 8. 1999 bolo vydané uznesenie č. 2, kde sa prekrývajú – v porovnaní s prejednávanou vecou navrhovateľa v konaní okresného súdu vedenom pod sp. zn. 3 T 29/98 (pozri bod 1 výroku obžaloby), kde bolo navrhovateľovi vznesené obvinenie pre stíhané skutky ešte uznesením Okresného úradu vyšetrovania Policajného zboru v Prievidzi sp. zn. ČVS: OÚV-302/97 z 28. 7. 1997 – ako obdobie páchania stíhaných skutkov, tak aj ich právna kvalifikácia. Pri uznesení č. 2 ide o obdobie 28. 1. 1997, 18. 2. 1997 a jún 1997 a pri veci 3 T 29/98 o február až júl 1997, pričom v oboch prípadoch sú skutky kvalifikované ako trestný čin vydierania podľa § 235 Trestného zákona.

Z postupu samosudkyne uvedenom v časti č. III. pod bodom 15 je evidentné, že táto sa po 6. 10. 1999, kedy sa prvýkrát dotazovala krajského úradu vyšetrovania na

stav konania vo veci týkajúcej sa uznesenia č. 2, nedozvedela do konca roku 1999 ani len približný dátum podania obžaloby.

V roku 2000 sa situácia vykryštalizovala až dňa 24. 11. 2000, kedy vo veci krajského úradu vyšetrovania vedenej pod ČVS: KÚV-16/10-1999 podala Krajská prokuratúra v Trenčíne na okresný súd na navrhovateľa obžalobu (pozri list riaditeľa krajského úradu vyšetrovania z 30. 11. 2000 adresovaný ústavnému súdu).

Treba však tiež upozorniť, že vo veci krajského úradu vyšetrovania vedenej pod ČVS: KÚV-16/10-1999 bolo v roku 2000 (29. 3.) vydané aj uznesenie č. 6. Tu sa v porovnaní s vecou navrhovateľa vedenou na okresnom súde pod sp. zn. 3 T 29/98 (bod 1 výroku obžaloby) prekrývajú tiež stíhané obdobie (4. 5. 1997, resp. február až júl 1997) a aj právna kvalifikácia, pretože v oboch prípadoch ide o trestný čin vydierania podľa § 235 Trestného zákona.

Pri porovnaní výrokov bodu 1 obžaloby vo veci okresného súdu vedenej pod sp. zn. 3 T 29/98 s uzneseniami č. 2 a č. 6 vzniká problém totožnosti skutku a pokračovacieho trestného činu.

Pojem skutku je kategória procesnoprávna, zatiaľ čo pojem trestného činu je kategória hmotnoprávna. Totožnosť stíhaného skutku je zachovaná, pokiaľ je aspoň sčasti zachovaná totožnosť konania alebo totožnosť následku. Podľa ustanovenia § 89 ods. 19 Trestného zákona (pred novelou Trestného zákona č. 183/1999 Z. z. išlo o odsek 17) „Pokračovaním v trestnom čine sa rozumie také konanie, ktorého jednotlivé čiastkové útoky vedené jednotným zámerom naplňajú skutkovú podstatu rovnakého trestného činu, sú spojené rovnakým alebo podobným spôsobom vykonania a blízkou súvislosťou v čase a predmete útoku“. Podľa ods. 20 citovaného ustanovenia (pred novelou Trestného zákona č. 183/1999 Z. z. išlo o odsek 18) „Ak obvinený pokračuje v konaní, pre ktoré je stíhaný, aj po vznesení obvinenia, posudzuje sa takéto konanie od tohto úkonu ako nový skutok“. Možno teda uzavrieť, že hmotnoprávnej

kategórii jedného pokračovacieho trestného činu zodpovedá procesnoprávna kategória jedného skutku (ktorý obsahuje tzv. čiastkové skutky alebo útoky).

Po vydaní uznesenia č. 2 dňa 25. 8. 1999 vznikla otázka, či ohľadne výroku tohto uznesenia a bodu 1 výroku obžaloby vo veci okresného súdu vedenej pod sp. zn. 3 T 29/98 nejde o totožný skutok, teda jeden skutok, napĺňajúci znaky pokračovacieho trestného činu vydierania podľa ustanovenia § 235 Trestného zákona (skutky uvedené vo výroku označeného uznesenia a obžaloby sú navyiac už aj sami osebe kvalifikované ako pokračovacie trestné činy). Vydaním uznesenia č. 6 dňa 29. 3. 2000 vznikla otázka obdobná.

Vyriešiť označený problém a zistiť, či vzťah medzi výrokmi uznesení č. 2, č. 6 a bodom 1 výroku obžaloby vo veci okresného súdu vedenej pod sp. zn. 3 T 29/98 znamená pokračujúci trestný čin vydierania podľa ustanovenia § 235 Trestného zákona a jeden skutok, alebo je tomu tak len sčasti, prípadne vôbec, možno len v spoločnom súdnom konaní o všetkých veciach.

V prípade, že by bola vec okresného súdu sp. zn. 3 T 29/98 právoplatne skončená, mohla vzniknúť prekážka veci rozhodnutej (*res iudicata*), ktorá by viedla alebo k zastaveniu trestného stíhania ohľadne skutkov uvedených v uzneseniach č. 2 a č. 6 podľa ustanovenia § 172 ods. 1 písm. d) s poukazom na § 11 písm. f) Trestného poriadku alebo k obnove konania vo veci sp. zn. 3 T 29/98 podľa § 277 a nasl. Trestného poriadku.

Ani jedna z oboch naznačených a v podstate nepriaznivých alternatív nenastala preto, lebo okresný súd nepokračoval v konaní vo veci 3 T 29/98 a čakal na výsledok vyšetrovania ohľadne uznesení č. 2 a č. 6. Takýto postup nie je za konkrétnych okolností tohto prípadu zjavne neodôvodnený alebo svojvoľný. Treba zdôrazniť, že vo veci vedenej pod sp. zn. 3 T 29/98 išlo o skutok právne kvalifikovaný ako trestný čin vydierania podľa základnej skutkovej podstaty (§ 235 ods. 1 Trestného zákona), zatiaľ čo v uzneseniach č. 2 a č. 6 o skutky právne kvalifikované ako trestné činy vydierania

podľa kvalifikovaných skutkových podstát (§ 235 ods. 1, ods. 2 písm. a), b), c), resp. ustanovenia § 235 ods. 1, ods. 2 písm. a), ods. 3 písm. b) Trestného zákona). Ich náležité objasnenie vo vyšetrovaní bolo dôležité aj z hľadiska objasnenia jednoty a totožnosti skutku, jeho charakteru a šírky. Keďže vec krajského úradu vyšetrovania vedená pod sp. zn. ČVS: KÚV-16/10-19 bola ohľadne navrhovateľa vyšetovaná väzobne od začiatku (do väzby bol vzatý 8. 4. 1999), okresný súd mohol dôvodne predpokladať, že v nej bude postupované urýchlene. Treba potom uzavrieť, že označený postup okresného súdu bol v súlade najmä s účelom Trestného poriadku podľa § 1 ods. 1, základnou zásadou podľa ustanovenia § 2 ods. 5 a ustanovenia § 181 ods. 2, ktorý ustanovuje strategický postup súdu po podaní obžaloby.

Postup súdu po podaní obžaloby, nekonajúceho dôvodne vo veci preto, lebo ohľadne náležitého objasnenia totožnosti skutku, ktorý je uvedený v obžalobnom návrhu (§ 220 ods. 1 Trestného poriadku) a jeho právnej kvalifikácie potrebuje vyčkať na výsledky vyšetrovania v inej veci obžalovaného, nie je však ani zbytočným priesťahom pri prerokovaní veci podľa čl. 48 ods. 2 ústavy.

Pretože ústavný súd nezistil zbytočné priesťahy v konaní okresného súdu v trestnej veci navrhovateľa vedenej pod sp. zn. 3 T 29/98 od podania obžaloby (27. 1. 1998) do vydania uznesenia č. 2 (25. 8. 1999) a ani od vydania tohto uznesenia doposiaľ, nevyhovel návrhu, aby vyslovil porušenie práva navrhovateľa na prerokovanie veci bez zbytočných priesťahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 21. decembra 2000

